

Меморандум наше владе

Цетиње, 30. марта

У Цариграду се на све могуће начине труде, да због устанка у Арбанији путем штампе учине одговорном Црну Гору. Они у два правца иду једноме циљу: да Црну Гору означе као земљу, која им чини сметње у њиховом мирном унутрашњем развијању, и да пред Европом, која жели мир, нашу државу денунцирају као проузроковача нереда и немира на Балкану. Из таквих оптужаба, које, разумије се, нијесу поткријељене никаквим чињеницама, наши цариградски тужитељи имају намјеру да лаковјерноме свијету наметну закључак: да се Арбанаси не би бунили да им за леђима није Црна Гора, и, према томе, да незадовољству и нередима у Арбанији не треба тражити узрок у турској управи. Али те оптужбе морају се до темеља срушити као дјечија кућа од карата, чим у њих само мало такне и најмањи прст здравога разума. План те оптужбе добро је смишљен, само што му је логика ништавна, јер је заснована на измишљеним чињеницама. Најприје треба доказати, да није Црна Гора ичим изазвала тај устанак или му ишла на руку. Наша је земља непрестано исправна према сусједној Турској. Само из те чињенице, што је устанак у Турској букнуо у нашој непосредној близини, изводити закључак, да му узрок треба тражити код нас, било би и сувише произвољно. Снакви и слични унутрашњи нереди у Турској су честа појава, те би то била слаба одбрана за њену владу, кад би се одговорност за исте бацала на утицаје се стране. Биће да се таквим изговором жели прикрити сопствена слабост или неспособност. Узмимо за тренутак да у овом случају и постоји какав утицај са стране, као што из Цариграда без доказа тврде, па ипак се Арбанаси не би бунили, да им је добро. Нико без велике невоље не устаје на оружје. Влада, која умије у својој земљи завести ред, одржавати поредак и створити задовољство, никада не треба да се боји, да ће јој какви утицаји са стране за дуже вријеме и у већим размјерама завести њене поданике на непослушност законима. Зато надлежни у Цариграду слабу услугу чине себи, кад ради арбанашке побуне оптужују Црну Гору. Свијет мора вазда прије вјеровати, да је тај устанак чисто унутрашња турска ствар, већ и зато, што није првина да из тога царства долазе такве и сличне појаве. Потоњи чин драме у Јемену још није приведен крају. А Црна Гора је од Јемена ужасно далеко!

Наши тужитељи са Босфора слеже се чак и извртањем познатих

чињеница. Криво су протумачили једну тачку меморандума, који је наша влада, због догађаја у Арбанији, упутила Великим Силама. Они износе пред јавно мишљење, да је наша влада својим меморандумом преко Великих Сила затражила, да се изрази, да турски поданици Арбанаси, као услов мира и послушности, не плаћају порезу и не врше војну обавезу! Из те неистине изводе сасвијем природно произвољан закључак, да се ми мијешамо у турске унутрашње ствари. Послије се, на основи те претпоставке, необавјештенима опет натура неповољно мишљење о нама. Вели се: Црна Гора својим меморандумом захтијева нешто, што је у очигледној супротности са основима, на којима почива свака модерна држава. Она тражи, да поданици једне уставне државе, која је прокламовала једнакост права, из које слиједи једнакост дужности, буду ослобођени од двију основних грађанских дужности: плаћања порезе и војне обавезе!

Меморандум је наше владе јасан и умјесан. У њем нема ни помена од онога, што му се из Цариграда у рђавој намјери подмеће. Смисао црногорскога меморандума, на основи чињеница у њем, може се само овако разумјети: у нашем најближем сусједству, на турском земљишту, догађају се од неко доба појаве, које ремете мир на црногорској граници и наше спокојство. Турски поданици из оближњих крајева у масама пребјегавају у нашу државу. Какви су узроци томе, ми не испитујемо, јер је за то надлежна Турска. Али пошљедице трпимо ми. Како се поменуте пошљедице непрестано гомилају и бивају за нас све несносније, а с друге стране чињеница је, да Турска још ништа не предузима или није успјела да предузме, да на својем територијуму дуж наше границе створи ред и нас једном ослободи од тешких пошљедица нереда, — то смо ми били принуђени да се обратимо жалбом Великим Силама. Предочили смо им терете, које носимо, и опасност, која се отуда може појавити за мир. Жалимо се Великим Силама на дуготрајни неред у нашем турском сусједству, јер је исти сметња нашем развијању. Турска никако не заводи ред, Велике Силе желе мир, који и ми искрено чувамо ради нашега напретка, и онда је наша жалба њима сасвим природна и умјесна. Ми не тражимо да се мијешамо у унутрашње турске ствари, али имамо право захтијевати да Турска заведе ред дуж наше границе, ако хоће с нама да живи у миру, пошто од нереда и ми страдамо. Обра-

ћамо се Великим Силама, као заштитницама мира, као пијонери-ма реда и напретка у свијема странама свијета, да виде шта се ради у нашем сусједству, да добију слику о нашем тешком положају и створе правилан суд о држави, на чијем земљишту тако дуго траје неред и на нашу штету. Турска има међународну дужност, да на своме земљишту а дуж граница оних држава, којима је сусјед, одржава поредак. У противном, она сама себи оспорава право чланства у међународној заједници држава и одузима својој сусједној држави, коју на тај начин оштећава, сваку могућност, да с њоме и даље живи у исправним односима. Жалба, која се ради тога упућује Великим Силама, не може се схватити као мијешање у турске унутрашње послове. Напротив, она је само протест пред форумом најмоћнијих фактора међународне заједнице, не противу једне унутрашње турске ствари, већ противу невршења једне обавезе, коју и Турска има ако жели да буде члан скупа цивилизованих држава. Та обавеза — у овоме специјалном случају држање реда дуж граница сусједних држава — није турска унутрашња ствар, о којој она једина може суверено рјешавати; та је обавеза њена међународна дужност, за чије је невршење има право опоменути сваки члан међународне заједнице, а највише онај, који је тијем оштећен. Као се, дакле, наша влада обратила Великим Силама жалбом противу нереда дуж наших граница на турском земљишту, указујући на пошљедице од истих за Црну Гору и мир — она је тијем учинила употребу од права, које би, у даноме случају, имала и Турска према нама. Турска има дужност да час прије заведе ред у нашем непосредном сусједству. Како ће она то учинити — њена је брига, њена је унутрашња ствар. Ми јој можемо, као добар и искрени сусјед, ако жели наше савјете, савјетовати у овоме или ономе правцу. Захтијевати од ње, да поредак међу својим поданицима заведе на основи, коју би ми предлагали, нити можемо, нити нам је кад било на уму, нити о томе има и помена у меморандуму наше владе. Само овако ваља разумјети тај меморандум, а не онако, како га у Цариграду тумаче и изврћу, да би њима било лакше, јер се боје осуде Великих Сила због невршења своје међународне дужности.

Доситијева стогодишњица

Ових дана навршило се пуних сто година од смрти Доситија Обрадовића, оца новијег, модернијег и народног правца српске књижевности, философа и реформатора и учитеља народног, који је због свога рада и врлина назван српским Сократом.

Живот и рад његов треба да буде познат свакоме Србину и зато ћемо, одајући

му дужан пијетет, проговорити о животу овога великог Србина, који је својим узорним радом стекао великих заслуга.

Према признању самога Вука, Доситије је био први који је почео српски писати, те зато се и сасвијем правилно сматра, да од њега почиње српска књижевност и то књижевност православних Срба са јасним и одређеним програмом. Само то, па је довољно да се проиђени од какве је користи и важности био рад Доситијева на српској књизи, а да не говоримо о његовим неоспорним заслугама за српску просвјету и националну свијест у првим данима слободе српског народа.

Крштено име Доситијево је Димитрије и он се родио у Чакову, у Банату 1739. год. Љубав према књизи Доситија је одвела још у рану младост у манастир и већ у 14. години закалуђерио се у манастиру Опову.

Младог и неискусног Доситија жеља је вукла, да постане свјетитељ, те је предано читао и учио, док му се воља према књизи и науци толико била развила, да се сав посветио науци, због које је и напустио монашки чин и пошао у свијет, да би и себи и ближњима што више користио.

Прво вријеме Доситије је провео у Далмацији као учитељ, али како га је жеља за науком вукла у свијет пошао је по Европи и обишао готово све веће европске градове. На томе путу Доситије се издржаво једино тиме што је држао предавања и поучавао дијцу имућних родитеља.

Пут његов по Европи био му је од толике користи, јер је изучио многе стране језике, помоћу којих је проучавао науку и напредак просвјете код културних народа.

Када се вратио с пута, Доситије је намјеравао да се настани у Црну Гору и да ту својим искуством и знањем користи нашем народу отварајући школу и штампарију, али како му то није испало за руком настанио се у Србији, која је тек била са себе стресла петовјековне окове.

Г. 1808. он је ударио камен темељац садањем српском универзитету, учећи књизи прве српске великани, међу којима је био и Вук Караџић.

Г. 1811. постао је министар просвјете, у коме својству га је и смрт загледала.

И као учитељ у Плавну и Скрадину у Далмацији, и као творац прве Велике Школе, а затим као министар, „попечитељ посвећенија“ Доситије је урадио много за српску просвјету и националну свијест, а својим писањем истакао се као риједак просвјетни радник и српски философ.

Писао је и урадио врло много, а све са моралном тенденцијом и научно, намјењујући све то поучавању својих ученика и народа.

Јако је цијенио и уважавао науку, те је зато увијек уздизао философију и науку како би их свима омилило; на школе је гледао као на највеће задужбине, врлине је уздизао и напљио се, да се српски народ што више просвјети.

И онако исто што је строго мотрио што ће све изнијети читаоцима, обратио је велику пажњу и на то како ће изнијети. Зато је и устао противу тадашњег „славено-сербског језика“, којим су се тадањи писци служили и стао да приповиједа да ваља писати онако како се говори, да би то било народу приступачно, а не некаквим особеним књижевним језиком, који не само што народ није знао, него ни сами писци нијесу били с њиме начисто. Исто тако трудио се да му и стил буде лак и разумљив како би његово писање било и разумљиво и приступачно народу, за који се неуморно старао да се што више просвјети. Ту његову лијепу замисао он дословно није могао да приведе у дјело, пошто ни сам није био добро упућен у српски језик, али је то извршио његов шљедбеник Вук.

Доситије је био велики и као националиста, јер је он почео први да дијели конфесију од народности и да проповиједа, да је вјера једно а народност друго и да тако рашчишћује појмове, који гада још нијесу били пречишћени.

И као писац, и као философ и научник, и као просвјетни радник и неуморни пијонер за истрајно буђење народне свијести Доситије је био велики, те се зато и издвајао од свију дотадашњих просвјетних радника и писаца.

Рад овога великог српског родољуба, књижевног и просвјетног реформатора,

који је цео вијек посветио своме народу и његовом напретку, био је плодан и користан и те се користи и данас осјећају, јер његов дух, његове мисли, његова наука и сада живе међу нама.

Зато је и заслужио да се након стогодишњице његове смрти сјетимо њега и да га из дубине душе поздравимо топло и захвално: Слава Доситију Обрадовићу!

Побуна у Арбанији

Према вијестима, које нам стижу од наших нарочитих извјештача, побуна у Арбанији узима све јачег маха. Број побуњених с дана у дан нагло расте и уз побуњенике пристају и она арбанашка племена, која су до сада била потпуно повучена и неутрална. С дана у дан устанак има све озбиљнији карактер и губи локално обилежје, као што би цео овај покрет многи хтели да представе. То као да су почели да увијају и званични кругови у отоманској империји, који су на ову побуну до скоро гледали с омаловажавањем, не придајући јој озбиљнији значај. Јер сад су почели да издају строге наредбе о одлашћу војске у побуњеничке крајеве и да предузимају строге мјере противу побуњених, који су их већ почели у забринутост да бацају. Та забринутост званичних кругова у отоманској империји у толико је већа што се налазе у много незгоднијим и тежим приликама него прошле године. Овај покрет им зато и много теже пада него арбанашка побуна у прошлој години. Прије свега Турска не располаже довољном војском у Европи, а и ову што има мора да задржи у крајевима гдје се налази ради обезбјеђења од других племена арбанашких, која се још нијесу побуњили. Уз то главни и већи дио турске војске налази се у Јемени, гдје бедуински покрет још траје. На и сам терен побуњеним Арбанасима у Северној Арбанији погодан је, јер је далеко удаљен од центра и махом је кршевит и неприступачан, тако, да и она војска што се тамо шаље, са великим напорима и препонама долази, јер је приступ у побуњене крајеве јако отежан. Од туда се и може разумјети што турским трупама противу побуњеника тако споро или још никако помоћ не долази.

Зато је појмљиво што је велика забринутост у турским званичним круговима, који су овај устанак схватили тек сада озбиљно и почели да предузимају строге мјере ради угушивања побуне.

Да би прошле године угушила арбанашки устанак Турска је употребила 40.000 пјешака, 1.000 коњаника, 100 топова и 20 машинских пушака. И овог пута ако јој не треба више, извјесно је, да јој мање од тога броја неће бити довољно. Али толику војску Турска неће бити у стању сада да скупи, пошто је, као што смо већ напоменули, принуђена да већи и главни дио своје војске држи у Јемени ради угушивања бедуинског устанка и одржавања реда у другим крајевима своје царевине у Европи, а нарочито у Старој Србији и Македонији, гдје су се почели већ јављати усташке чете разних народности, које обично у ово доба године почињу своју акцију. Уз то и непроходни арбанашки кршеви, гдје се зачела побуна; ометају јако њену акцију према побуњеницима.

Због свега тога све и да садања побуна Арбанаса не узме јаче размјере неће бити тако лако угушена како се многи оптимистички заваравали, ма да је наша топла жеља, да се овим крвавим покољима у нашем сусједству на источној страни што прије учини крај и да Турска успије, да у побуњеним арбанашким крајевима заведе ред и мир, коме бисмо се од срца радовали.

Овоме покрету сва европска штампа обратила је велику пажњу и о њој доноси онцирне извјештаје, који врло често много одувајају од истине. Нарочито писање неких југословенских листова кинте силним измишљотинама, од које су многе тенденциозно уперене противу Црне Горе како би је представили да се некоректно држи према сусједној царевини и како тајно подупише овај арбанашки покрет.

Као и у почетку побуне, тако и сада држање наших власти и нашег пограничног становништва је потпуно коректно и исправно. Јер као што је неистина, да је Црна Гора инспирирала цео овај устанак и да се служи Арбанасима да би на штету Турске што постигла, исто су тако неистинита и сва сумњачења и подметања о тобожњем потпомагању побуњених од стране нашег становништва и наших власти, које тобож побуњеницима на руку дају, дају им оружје и муницију, пропуштају их на нашу територију да се састају и договарају, додају им помоћ и храну и т. д. Од свега тога нема ни трупца истине, јер да се ништа и покушало учинити с наше стране на штету отоманске империје, извјесно је, да се побуњеници не би толико дуго борили око Шипчанника и са ово непазљиво турске војске,

него би одавно завладали и Скадром и и продрили дубље у Арбанију, да се саставе са осталим арбанашким племенима, која су ван побуне.

Особито се у томе издвајају загребачки „Обзор“ и „Рокрет“, који о цијелој побуни доносе скроз и скроз тенденциозне и одвратне извјештаје, за које се не зна који су од којих злонајернији. Нарочито је одвратно изношење „Обзор“-ово, који под видом дописа са Цетиња, *ма да овамо нема, као и многи други листови, никаквог дописника*, па и кад би га имао, одавно би опрао руке од њега и прекинуо сваку везу с њиме, — доноси како је велики број црногорских добровољаца поврвио у помоћ Арбанасима, што је сушта лаж. Напротив, ми знамо неколико случајева, да су наше власти у Подгорици задржале многе и многе Арбанасе, како из Црне Горе, тако и са стране, који су намјеравали да пређу Арбанасима у помоћ и одмах их или вратиле из Подгорице или и сасвијем изгнале из земље, одакле су и дошли. Име тих можемо и изнјети, ако само треба.

А какво је право држање званичне Црне Горе у овом питању најбољи је доказ распис, који је издао у самом почетку арбанашке побуне министар унутрашњих дјела свима обласним управитељима, а који гласи:

„Као што вам је познато, још од прошле јесени навалила је многобројна емиграција у нашу земљу из сусједне нам Арбаније, дијела турске царевине.

Ову емиграцију нијесу изазвале ничије спољне интриге, а намање наше. Она је потекла из чисто унутрашњих прилика у Турској. Приликом лјетошњег разоружања Арбанаса војском Тургул-пашиним, влада младотурака примјенила је над истијема уставне реформе, као у свој осталој царевини.

Није наше да изричемо суд, је ли царска влада добро учинила или не, и је ли могло подијети, да се једна мања привремена олакшица учини у том погледу сиром једног мајора али храброга, цару и царевини од вазада вјернога народа; то је савремена ствар њихова схваћања.

До назад неколико дана горе поменути емиграција послала је печат једне мирне демонстрације и обратила се Црној Гори, као својој најближој сусјетки, да интервенира и у име њено замоли Порту на блажији поступак.

Црна Гора бивајући с турском Империјом у најбољим сусједским односима, на најделикатнији начин предочила је овој пропасти тога народа и велику теготу своју, примамљем те емиграције.

Валија скадарски приликом његова бављења на Цетињу, дао је влади црногорској најпоузданија увјерења, да ће се с народом из Скендерије поступати благо и учинити се олакшице, узимајући у обзир прошлост Малисора, коју није имао ни један дио царства. На основу тих увјерења, Кр. Влада је саопштила емигрантима ову царску милост, савјетујући им да се њоме користе, и њих повише од једне хиљаде вратили су се на своја огњишта. Ми никад нијесмо сумњали у добру вољу и расположење валије скадарскога према повраћеним Малисорима, али не можемо рећи у којој је мјери испунио обећања, која је на Цетињу у корист пријеглих учинио. Остало је било неколико вођа од раније пријеглих Малисора у Подгорици, те не зна влада црногорска, да ли је изазвало нову емиграцију тачно не испуњено обећање Бедри-пашино, или интриге њихових вођа; како је, да је, — усташа велико зло учинише нападувши на царске куле, које запалише и крв се поче лити, те пружише властима скадарским оправдану одлуку да их војском нападне, у планине растјера, а робље и живо им уједне у Црну Гору. Колико ће трајати ово стање Малисора, не зна нико; али трајало колико било, овијем налажем вам, да најстрожије ред обдржавате и да строго имате у виду, с једне стране неповредимост наших добрих односа са турском царевином, а с друге, хуманитарне дужности према паћеницима, дотле, док они то заслужују добрим владанјем.

Особито се препоручује пограничним обласним управитељима, да чељад и живо пријеглих уклоне подалеко од границе и прекину сваки саобраћај њихов са устаницима; да с наше стране никоме не дозвољавају прелазак преко границе под оружјем, а тако исто ни из преко границе овамо; а дужни су савјетовати докле год њихов савјет може допрјети, да се еми-

гранти покоре и милости царској предаду. И ко се на то приволи, пошто се надлежној власти пријави, нек му се дадне пратња до најближе прекограничне вароши, или до којег другог мјеста на граници“....

О самом покрету сазнајемо, да су од прошле суботе, од како је турским трупама приспјела помоћ из Скадра, Арбанаси стали да се повлаче и да заузимају позиције дубље у планинама, те за ова четири дана није било никаква јача окршаја, као што се то раније очекивало. Истина, сукоби између побуњеника и турских трупа никако не престају и препуцавање се врши како дању, тако и ноћу, али не са оном ватром и онаком жестином као раније.

Арбанаси нијесу више у офанзиву као до прије неки дан, него су заузели само одбранбене положаје и не продире напријед.

Зато је и настала једна врста загишаја. Најновији извјештаји о даљем развоју догађаја у Арбанији од наших извјештача гласе:

Бјегунци и рањеници

Подгорица, 27. марта — И Зета и Подгорица препуни су бјегунцима, који непрекидно безобзирне напуштају побуњене крајеве, да би спасли голе животе и нејач своју. Има их и једних и других, и Арбанаса и Турака. То су већим дијелом становници побуњених крајева, којима се од стране власти и грађанства указује заштита и гостопримство, а има их и знатан дио који су у бојевима учествовали. И број рањеника знатан је.

Сви ти бјегунци без оружја су и немају више никакве везе са онима што су на бојном пољу, јер наше власти строго пазе на њих и не дозвољавају никоме да је у дотицају са устаницима, пошто су прекинуле сваки саобраћај њихов са устаницима.

И као што се свима бјегунцима на нашој граници одузима одмах све оружје и пребјегли уклањају подалеко од границе, исто тако не дозвољава се, да с наше стране ико прелази границе под оружјем. Зато се и не може помишљати, да побуњеници могу добити икакву помоћ с наше стране.

Свима бјегунцима стављено је до знања, да ће им наше власти бити на руци и да ће их радо спровести до ма којег мјеста на граници, само ако то желе, али се тим правом слабо ко хоће да користи, пошто бјегунци налазе да су најбоље заштићени у нашој држави.

У болници, која је нарочито приугодљивена за ову прилику, примају се рањеници и једних и других и њима се указује свака лекарска помоћ и брига.

Отпор Арбанаса

Подгорица, 27. марта. — Пуцањ, пушача и одједи топовски сваког дана чују се из побуњених крајева и свијет у гомилама из Подгорице одлази на Ђемовско Поље или на Какарлицу Гору, да одакле посматра бојеве, што се тамо воде. Кретање и препуцавање обију страна може се посматрати голим оком, а догледима се јасно распознаје сваки покрет. Да би се добила што боља слика о томе са каквим се прегалаштвом и одушевљењем Арбанаси боре веома је подесна епизода, која се десила приликом опсаде Шипчанника. Ова епизода иде од уста до уста и врједи да се забиљежи.

Када је Арбанасима испало за руком, да заузму све главне позиције и да сузбију турску војску, наврели су пут Шипчанника, у који се турска војска била затворила.

И ако су Арбанаси настојавали, да на Шипчанник јуриш учине и да га заузму, све њихово настојавање било је узалудно. Турци у Шипчаннику, под заповједништвом свога јузбаше, држали су се одлучно и сипали су пљусак танади на Арбанасе, да им се ови нијесу никако могли приближити.

Борба се водила силна, али све напрезање Арбанаса није ништа могло да нашкоди Шипчаннику.

Један од побуњених Малисора посматрајући све то, није могао да одолети срцу, него се голих руку залетио пут утврђења, да би се дочепао вратију од тврђаве.

И ако је киша танади лила на све стране, он је неустрашимо јурио напријед, не обазирјући се што му живот виси о коњу и што су му уши биле заглажене од силне праске пушака.

Срећно је доспјео до утврђења, хитро прескочио ров и већ се почео хватати улаза у тврђаву...

Пред самим улазом у тврђаву дочека га плотун турске војске, која је стајала на бредима Шипчанника. И док је он своје коштување руке пружао да развали улаз, дотле се плотун излио на њега и он се на мјесто стропишта сав изрешетан куршумима, али ни гласа није од себе пустио...

Крваве борбе

Подгорица, 28. марта. — Они, који су били на Ђемовском и на Какарлицкој Гори и одакле посматрали битке, што су се водиле између побуњеника и Турака, причају како су бојеви око Диноша били врло силни. Бој се започео у саму зору у околини Диноша. Арбанаси су били око Диноша и били по околини да пале куће, светећи се диношким Турцима што су прекршили обећање, које су им раније дали, да ће бити неутрални и да неће пристајати уз турске трупе, па ипак се борили у турским редовима противу њих. Да би их за то невјерство казнили, Арбанаси су ударили на Динош и стали куће да пале.

Турске трупе биле су заузеле позиције испод Дечића дуж села Милеша и Рогама заузевши шанчеве, на које су напали Арбанаси и цео дан се борили ватром из пушака.

Арбанаси су се љуто борили против Турака, који су на побуњенике сипали ватру из топова.

Преко ноћи Арбанасима је испало за руком да потисну Турке са Дечића и да од њих истријебе тај врх што доминира Тузима и Шипчаннику и важи као најјача позиција што се дотле налазила у рукама турских трупа.

Цео дан орила се жека од топова и прасак пушака, за које је вријеме турска војска, и ако јој је дошла помоћ из Туза, била принуђена, да више пута напушта своје позиције и да одступа.

За то вријеме Арбанаси су у Диношу запалили неколико кућа и нагјерали Турке на узмак, те су били Турци из Диноша принуђени да се затворе у неке куће, док су се девет турских кућа, т. зв. Јусиф Ђокића дале у безобзирно бегство и ускочили у Црну Гору, да голе животе спасу.

Том приликом Арбанаси су запалили и турско село *Хачај*.

Бојећи се освете Арбанаса, сва турска села напустила су своја огњишта и становништво турско са стоком је из њих узмицало у Тузе и к Шипчаннику.

У исто вријеме водио се бој и око Врана и Матагужа.

Тада је било заробљено много скадарских Турака, као и оних из околних турских села, што су турске трупе потпомагали. Њих су Арбанаси разоружали и пустили, те су махом сви пребјегли у Црну Гору.

Број мртвих и рањених био је врло велики.

Исто тако Арбанасима је било испало за руком да запале и зграду, која је Турцима служила за затвор.

Пошто су Арбанаси заузели Динош, пошли су према Тузима и Шипчаннику, гдје су жестоки и крвави бојеви настављени свом жестином.

Како је у Подгорици

Подгорица, 28. марта. — Од како је почео арбанашки устанак на нашој граници подгоричке су улице посве оживјеле. Видиш како се ускоцима хлеб дијели, а чудиш се како мирно Арнаути крај Турака и ови крај њих пролазе. Особито су симпатична арбанашка деца, која у бијелим хаљинама посве задовољно а наивно као жагњад скакућу. Грађанство их воли и дарује их дјетињским бакшишом. Турци својим изгледом и држањем изазивају више сажаљење биједника, него осјећај према борцима. Када су јуче Диношани Турци к нама у заштиту долазили, срели су их до 200 Арбанаса код споменика у Мирковој вароши, с неким осмјехом презрења, а Турци су их мимо прошли оборене главе. Турци то осјећају, па су зато више повучени у стару варош. Прије ових догађаја видјело се сваки дан доста Арбанашкиња, али сад се ријетко онајају. Оне за усташима тајни носе. Међутим була, које су пребјегле, пуна је стара варош.

И ноћи су живахне. Кафане су пуне свијета и разговора, до касна доба. Овдје би вјешт приповједач имао доста материјала за своје приповјетке и типове за јунаке.

Ђемовско поље то је прави Амфитеатор, с кога се и дању и ноћу гледа панорама крвавих догађаја. На саме Благовјести показао се врхунац радозналости грађанства. Био је лилеп дан, а борба је вођена дуж самога поља. Мушкарци, женске, старо и младо изашло је тога дана да види рат. И заиста све се видјело: Шанчеви и у њима борци, ношење рањеника, а чуло се звиждање танади и међусобни пријекори противника.

Рањеници у Подгорици

Подгорица, 28. марта. — До сада има у Подгорици свега 29 рањеника, и то 26 Арбанаса и 3 Турчина. Судећи по броју рањеника арбанашки су губитци по све мали, јер они све своје рањенике к нама носе, док Турци носе само оне, који имају својих рођака или пријатеља у Подгорици. Остале рањенике Турци носе у

Скадар, а многе његују и у Тузима, пошто су попуњавали у апотекама из Подгорице много завојнога материјала. Међу рањеницима има их неколико и веома тешко — сиротносно — рањених. Наш је дописник више пута обишао рањенике и чуди се добром расположењу истих. Уз свакога има по који његов рђавак старији човек, или жена, или сестра, али нана коме се жалист или боља не примјећује. У очима свију крије се нада да ће се у боју повратити. Грађанство их увијек обилази, а д р Сужјевић с пажњом их његује и дарива и своим рубљем.

Ситуација на бојном пољу

Подгорица, 28. марта. — Иза жестокога једнодневнога боја 24. ов. м. ноћ је мирно прошла. Сјутра дан, 25., Арбанаси су наставили своје наваљивање. Борба је трајала цијели дан. Већ око три сата послје подне Турци су почели напуштати шанчеве испод Дечића и повлачити се према маломе сеоцу Рогаму, док најзад нијесу Арбанаси и то село заузели око 7 сати, и у њему кућу јузбаше Лекића запалили. Сад су се Турци повукли на задњу тачку: у Тузи, Шипчаник и кулу на ржаничком мосту. Но Арбанаси су наставили и даље нападње. Једни су нападали на Тузи, а други на кулу. Они су продрили у варош и запалили су једно двије куће, а ови други спустили су се под обале ријеке Цијевне и тако су спријечили оној посади у кули, да не може до воде, јер је немају од куда с друге стране набавити. Паљба топова и митраљеза са Шипчаника зауставила је даље напредовање Арбанаса. Томе је помогла и јака киша, која је почела 25. око 8 сати у вече, те је јако падала цијелу ноћ, и цијели дан и ноћ у суботу 26. ов., за које је вријеме потпуно примирје трајало. Изгледа, да ће се ова кула на ржаничком мосту морати предати ради несташице воде, и ако су се могли кишом користити, и ради помаћкања хране, јер се сигуно зна, да је 25. та посада добила сам 6 товара хљеба са Шипчаника. Према овоме дакле остаје на овоме крају још једини Шипчаник око кога би се морали борити. Јуришем га Арнаути и не мисле заузимати, јер би занга претрпили велике губитке, пошто нити имају топова нити динамита или бомба. Они су га церпирали и рачунају на предају, а свјом главном силом кренули су јуче на Вирове Кастратске, да дочекају помоћ која би пошла из Скадра Шипчанику. Ту су Арбанаси попалили нека турска села, аци до данас није било јачег окршаја.

Најновије вијести

Подгорица, 28. марта. — *Од како се главна сила побуњених Арбанаса повукла од Шипчаника јуче сукоба није било, него само мјестимично ирецуцавања.*

Плавница, 29. марта. — *Арбанашко племе Миридити јако наоружано сишло је у близини Скадра, али се држи поучено. Говори се, да су они на страни Турака, но то није сигурно.*

Подгорица, 29. марта. — *Ноћас је један дио турске војске покушао да изађе из гврђаве и да дойре до турских трупа, што се налазе на суке кастратске, али су га арбанашке страже потисле и сирџичиле у овој намјери.*

Подгорица, 30. марта. — *Чаркање се наставља, али још није дошло до јачих сукоба. Арбанаси су главну пажњу обратили на то, да сирџиче иродирање турских трупа из Скадра, како би војску у Шипчанику принудили на предају.*

Мисли

Мали духови руше да би зидали, док велики духови зидањем руше.

*

Мрзити могу само слаби, а пакостити само ништавини.

*

Каже се: ко у свачије здавље пије, своје попије, а то се може примјенити и на оне, који туђе бриге и рачуне воде, а своје занемарују.

*

Ко затвара своје очи пред погрешкама својим, готов је и да гледа на стакло за увеличавање на врлине своје. **Валси**

Хроника

Нетактичност биоградског „Одјека“ — Гадни поступци — Опет „Dubrovnik“

Гадни поступци. Под овим насловом пољубубини лист биоградске „Вечере Новости“ пишу овако:

„Из нарочите кујне пуштају се многи лажни гласови о Црној Гори и црногорском владалачком дому. Прије неколико дана пуштена је лажна вијест о опасном обољењу Краља Николе, а јуче нас деманти подизвачице „Самоуправе“ изне-

нади саопштењем, да се по Биограду пронио глас о смрти Краља Николе, и она хита да га демантује. Тај „Самоуправин“ деманти овако гласи: „Од јутрос је кружила кроз Биоград вијест да је Краљ Никола умро. У стању смо извјестити наше читаоце да је та вијест савршено нетачна.“

И ми живимо у Биограду, па не чусмо о тој вијести да кружи и с тога нам се намеће питање: да ли се те вијести *не распростиру из исте кујне*, која их тако брзо и демантује, јер нам збиља чудно изгледа да се свијет изненађује читајући деманти о некој вијести, о којој није раније ништа чуо, нити је о томе игдје ништа прочитао.

Ми смо и раније опомињали, да се у доба онога времена у Албанији све вијести о Црној Гори примају са великом резервом и да им се не вјерује док се не провјере. Пуштање лажних вијести само иде у рачун нашој вјековној непријатељници и ми би требали добро да отварамо очи, да јој не будемо помагачи у њеним убилачким рачунима по српске интересе.“

Од своје стране ми ћемо на горњу сасвијем умесну примједбу „Вечерњих Новости“ додати једну замјерку на рачун „Самоуправе“. Кад је полуслужбена „Самоуправа“ сматрала за коректно да демантује пронесену вијест о смрти нашега Краља, могла је ту прилику искористити, да тијем поводом каже нешто више и да своја братска осјећања, ако су одиста таква, љешне и топлије изрази. Бар ту није било ријечи о каквој „крвавој“ влади, већ о једном српскоме владару, који педесет година влада. И овдје „Самоуправа“ није могла да притаји своје тајно нерасположење. Поучно је и то за разумијевање онога расположења, које „Самоуправини“ шефови на дјелу показују према Црној Гори.

Нетактичност биоградског „Одјека“. Биоградски „Одјек“ мисли да чини мудро, кад се, као полуслужбени орган српске владе, управо сада до краћости показује нетактичан према Арбанасима. „Одјек“ се презентира као лист српске радикалне демократије, која (бар на језику) војује за слободу и симпатише свачијем покрету за независност. Ми знамо да се „Одекова“ демократија често пута показивала веома суревњива на искључиво право, да само она, као демократија, може симпатисати борби против угњетавања. На дјелу се, међутим, демантује. „Одјек“ осуђује арбанашку борбу за слободу. Држи, да ће се тијем боље дозвирити Цариграду. Своја демократска начела „Одјек“ продаје за мало наклоности младотурске. Мила му је та наклоност, ма да долази од људи, који се у својој владавини служе разноврсним насиљем. На његовим демократским теразијама теже је турско благовољење од симпатија према гоњенима, у овоме случају Арбанасима. Прво демократски! Слабији, ако се од њих тренутно не може очекивати никакав ђар, не смију бити у праву. Живјели јачи, нарочито ако се од њих може добити какав бакшиш! То је, одиста, у супротности са начелима демократије, чијим се планшом „Одјек“ заопргнуо. И овдје се „Одекова“ демократија приказала у првој свјетлости. Све је то обмана, насиље и мрак под маском слободоумља.

То је прва штета, коју је „Одјек“ у овој прилици сам себи учинио. Друга је много крупнија. Она погађа и интересе српске националне политике. Овој не може бити корисно, кад се „Одјек“, као орган српске владе, ставља на непријатељско гледиште према арбанашком покрету за слободу. Ако „Одјеку“ није било у интересу да каже коју лијепу ријеч за тај покрет, он је могао ћутати. Више пута је pamетно ћутање много корисније нарочито службеним представницима једне државе. Је ли мудро, да се „Одјек“, чије се ријечи сматрају као израз погледа српске владе, управо сада, кад су Арбанаси у највећим mukaма, ружно изражава о њиховим особинама? Ако „Одјек“ има увјерење и доказа, да ће Арбанаси подлећи надмоћнијој сили, онда је он мародер, кад се размеће над слабијим. Он за сва времена озлојеђава Арбанасе према себи, уливајући у њих мржњу према „Одјеку“ и његовим протекторима. Ако ли, пак, „Одјек“ мисли, да арбанашки покрет сад или касније може успјети, чему да унапријед отуђује од себе једну страну са којом смо ми Срби упуњени на заједничко живљење? У оба случаја види штету само српска национална политика, којој се на тај начин не служи pamетно. Могу „Одјекови“ шефови засвједочити своју коректност према Турској и на други начин. Не морају они да се снуштају на ниво Тургут—пашиних низама, који имају задатак да побију побуњене Арбанасе. Не може Турска да тражи од „Одјека“, у име коректности, чак и такве услуге, које вријеђају достојанство једне независне државе. Претјерана сервилност никада не потиче из учтивости.

Њој су извори само у страху или у пројдаји сопствених увјерења за какав интерес. Али то онда није демократија, која вели да се бори за слободу!

Опет „Dubrovnik“. И непријатно нам је, и жао нам је, што смо опет принуђени да имамо посла са листом „Дубровником“. Нама те новинарске свађе нијесу миле, и особито би нам било драго, кад нас покварени елементи у српској штампи не би изазивали. Озбиљним представницима јавности борба са њима не може бити захвалан посао. Доказујте им колико год хоћете штетност њиховога поступка, они неће престати грдити и клеветати, јер им је то и посао, и служба, и навика. Српска свађалачка природа, вајда готова на раздор, у таквим елементима нашла је свој вентил, кроз који пролази експанзија зла. Такав је и „Дубровник“, откако су над њим престале да врше контролу *несебичне и циштене* руке честитог и родољубивог Фабриса. „Дубровник“ је себи ставио у задатак рђаво и непријатељско држање према једној српској држави. Ставио се на страну једне, богатије, противу друге, сиромашније. Код ове потоње ништа му не ваља. То прича већ седам година. Не ваља му нико, ко сиромашнију страну служи. Реакционар, проузроковач раздора, па чак и издајник је у његовим ступцима сваки, који служи ову страну. Кад се неправедно нападнути бране од таквих клевета и обашњавају, зашто „Дубровник“ тако поступа према нама, он одмах виче: денунцирају нас нашим властима! Шта има ту да се денунцира? И слијенцима код очију познати су прави узроци седмогодишњем сталном непријатељском држању листа „Dubrovnikа“ противу Црне Горе. Неизазвати ми се никада нијесмо освртали на њега. Али кад он нас клевета као српске издајнике, у својој одбрани ми смо дужни да укажемо на узроке, зашто то чини. Зар такве клеветнике да штедимо под изговором, да исти коме не би били денунцирани! Они се сами денунцирају чим се према влади једне српске државе (сиромашније) држе душмански, а према влади друге (богатије) лакејски. Њих показује закључак, који се из таквога држања намеће свакојем паметном човеку. И напошљетку, откуда могу тражити од нас, нападаћућих, некакве обзире према нама, кад они немају никаквих обзира према нама, и иду тако далеко, да службеној страни једне српске државе одричу родољубље, а њене браниоце *клеветају као издајнике? Лист*, који се у нападу на нас не служи *часним* средствима, мора бар толико допустити, да ми ради своје одбране можемо поменути свакоме познате мотиве клеветама противу нас. Ми не тражимо да нас „Dubrovnik“ хвали. Ми не захтијевамо, да буде некоректан према онјима, које већ седам година ревностно брани. *То ли је, као српскоме листу, дужност*. Али ми са правом тражимо, кад не смеје о нама објективно писати, да објективно ћути, и да нас клеветама не изазива. Пошљедица одбране, која је једна дужност часних људи, непријатна је нама, а „Dubrovniku“ штетна, што ми, са општег српског гледишта, дубоко жалимо.

Српство

Педесетогодишњица Ђ. Радића у Биограду је на Благовијести на свечан начин прослављена педесетогодишњица књижевног и културног рада д-ра Ђорђа Радића, признатог нашег пољопривредника. За ових педесет година Радић је много радио и урадио на унапређењу српске пољске привреде. Свој рад он је почео у времену када је наша пољопривредна књижевност у зачетку била и за ово вријеме издао је преко тридесет књига по разним гранама пољске привреде и издавао и уређивао пољопривредне часописе, сарађујући уз то на многим листовима. Поред тога он је држао јавна предавања, набављао и растурао разне племенитије и савременије биљке, које је и сам култивирао, пољопривредне алатке, разну стоку за приплод и т. д. Зато су и његове заслуге врло велике. Радић се родио у Бел. Бечкереку, у Банату, 22. априла 1839. г. у свештеничкој кући. Пољопривредне науке свршио је у Колчавици у Чешкој. Пошто је велики пољопривредни испит у Прагу свршио одлично, ради практичног проучавања био је на разним великим имањима, снахиљцима и ратарницама, те се 1861. врати кући, гдје је отпочео да ради на књижевности и унапређењу српске пољске привреде. До 1869. г. он је практично радио много, путовао по културним земљама, уређивао лист „Сељак“ и писао многе књиге, као што је био професор на новосадској реалци. У Србију је дошао као секретар Пољопривредног Друштва и уредник „Тежака“ и ту развио свој плодни рад. Г. 1871. написао је двије књиге за основне школе у Црној Гори, у коју је, по

нарочитом позиву, дошао 1875. г. и основао земљоделску школу на Даниловом Граду, а за вријеме рата пријешао на Цетиње вршећи административне послове, све до 1879. г. када се враatio у Србију и још више разиграо свој посао, дочекав да прослави педесетог годишњицу свога плодног и корисног рада. Многобројним честиткама придражујемо се и ми.

Словенство

Руска палата у Биограду. Руска влада одлучила је, да за своје посланство у Биограду подигне величанствену палату, у коме је циљу већ стигао у Биоград један руски архитект, да би према мјесту израдио нарочити план за ову палату.

Мишкиевичев дом. Дом пољског књижевника Адама Мишкневича, у коме је провео већи дио свога живота у Ковниу изложен је продаји, те ће га у спомен великог књижевника купити за 40.000 рубаља Пољаци, који су у ту сврху и нарочити одбор саставили.

Споменик Чехову. Петроградска академија наука предузела је на себе, да помоћу прилога подигне споменик књижевнику Антону Павловићу—Чехову у Таганрогу.

Поглед по свијету

Устанак у Мароку

Усташима у Мороку су се прикључила многа кабилска племена, која су незадовољна са султаном Мулеј-Хафидом. Европејци бјеже из унутрашњости прама мору. Француска влада закључила је у споразуму са осталим велесилама успоставити мир у Мароку. Усташи су понудили пријесто брату садашњег султана. Положај је врло критичан.

Царевинско вијеће

Интересанто је, што и њемачки либерални листови констатију сада, да се прави узрок распушта царевинског вијећа састоји у томе, што је већина парламента постала влади непоуздана. Та је већина, веле ти листови, била преслаба да се упусти и озбиљну борбу, да проведе реформу пореза, нови одбранбени закони продужење банковног привилегија. Она се није могла одлучити ни на пасивни отпор против чешке опструкције у финансиском одбору. Бинерт се бојао више својих пријатеља него ли опозиције. Чешка је дакле опструкција била само повод распусту, коме је узрок управо непоузданост већине у парламенту. Чешка јавност мирно просуђује распуст царевинског вијећа. Младочеси тврде у својим органима, да полазе спремно у изборну борбу, те наглашују, како би требало избори на миру да прођу и да се и у новом парламенту сви Чеси окупе у једном табору.

С обзиром на распуст вијећа отпада путовање њемачких напредних заступника у Рим поводом талијанских јубиларних свечаности.

Ово је трећи пут, да се, од кад постоји, распушта царевинско вијеће. Први је пут распуштен 1871. за владе Хоенвертове, а други пут 1900. за Керберове владе.

Нови избори обновиће се 30. маја, а ужи избори 7. јуна. С обзиром на неке формалности расписале се избори за неколико дана. Царском наредбом на основу § 14, објелодањеном у зборнику државних закона, установљује се деветмјесечни прорачунски провизориј, како га је своједобно предлагала владина основа. Министар финансија овлашћује се, да склопи зајам у износу од 76 милијона круна за покриће разних државних потреба. Више листава протестује против тога, да се наредбе на основу § 14, протезу до конца године, јер се тим утиче у конфликт и сама круна. И политички су кругови ради тога зловолјни.

Чешки су радикали изјавили у свом изборном прогласу, да ће се држати своје досадашње тактике. Они намјеравају поставити кандидате и у њемачким изборним котарима у Чешкој.

Кратке вијести

Војне вјежбе. Овога лета ће се у Галицији одржавати велике војне вјежбе коњице. Судјеловаће 12 коњичких пукова.

Страшан пожар. Читава азијатска страна Цариграда букнула је у пламену. Досада је изгорјело 300 зграда. Боназан је, да пожар није уништио читаво предграђе.

Руска дума. За председника државне думе изабран је коморник Родзијанко, који је у свом говору нагласно, да се дума нема ничега бојати за будућност и да је по све сувишна била узрујаност ради пошљедњих догађаја.

Фински сабор. Нови фински сабор одбио је све руске законе. Цар је одредио, да сабор има прекинути свој рад од 12 ов. м. до 17. маја.

Снијег у Сарајеву. У Сарајеву је пао снијег високо преко по метра.

Кореанска завјера. Јапанске су власти откриле опет један кореански комплот, који је био усмерен против кореанског поткраља Уханшено је 30 Кореанаца. Завјереници су имали дићи у зрак поткраљев влак, а то би имао бити знак за свеопшти устанак.

Ужасна експлозија. Складиште барута Сан Фернандо код Кадикса како јављају из Мадрида, одлетјело је у зрак. Потанкости још нијесу познате.

Дневник

Бал на Тополици. Њихова Краљ. Височанства Краљевих Наследица и Краљица Милица приређују о ускршњим празницима у Својем дворцу Тополици велику забаву са играњем. За забаву се чине опсежне припреме, и она ће, може се унапријед рећи као и све такве забаве, које приређују Њихова Краљ. Височанства ради задовољства Својих гостију, испасти на опште задовољство.

Краљев парк у Подгорици. На обали ријеке Рибнице у Подгорици а између старе и нове, Миркове парови, на оној поланици, која је била гола, општина подгоричка засновала је још прошле године мали парк који носи име: „Краљев парк“. Главни радови већ су довршени: парк је засађен одабраним дрвећем, које је са стране набављено и само је остало да се посади неколико борова и високо дрвеће и уреди ограда. Заузимањем председника и одборника, Подгорица добива мали парк — лијепо мјесто за шетњу, што заслужује похвалу. Одјелење народне привреде и овом приликом, као вазда, изашло је у сусрет захтјеву општинском одобравајући потребну количину борова, тек да мали парк изађе што потпуније и лепши. Подгорица, кроз кратко вријеме, добиће велики парк на обали ријеке Мораче, на којему се поодавно ради.

Братски поступак. Биоградска „Самоуправа“ на уводном мјесту пише о устанку у Арбанији. Ма да полуслужбени биоградски лист у томе чланку већ збори о потпуноме поразу и неуспјеху Арбанаса, што, међутим, још ни приближно није тачно, ипак је орган српске владе, додирујући држање Црне Горе, у овој прилици био са свијем коректан. „Самоуправа“, између осталог, овако се изражава о држању Црне Горе:

„За овај садашњи устанак Арнаута везују се версије, по којима би изгледало, да је и Црна Гора имала извесна удјела у томе устанку. По нашем најискренијем увјерењу, те су версије нетачне, или, у најмању руку, пренагљене. То ће се питање пречистити између Турске и Црне Горе, и надамо се да ће се расправити у смислу, који смо ми нагласили. Црна Гора је, у почетку устанка, дала у Цариграду потребне изјаве у погледу своје коректности према Турској. Емигрирање Арнаута на њену територију за њу је било велики терет, али га је она примила и морала примити из хуманих обзира, као што би учинила и свака друга држава. У осталом Црна Гора је сад исто тако широка гостопримства дала и оним бјегунцима турским, који су на њеном земљишту потражили спаса од арнаутских устаника. Сам тај факт, да је устанак букнуо дуж њене границе према Турској, објашњава се како приликама географским и ратоборношћу Арнаута дуж њене границе,

тако и са свим обичном појавом, да се устанци по правилу и дижу у близини границе какве друге државе, да би се, у случају неуспјеха, у њој могло тражити склоништа. Све те чињенице, само собом, нијесу, дакле, никакав доказ о учешћу Црне Горе у устанку, и несумњиво би било пренагљено, па према томе и неправедно, изводити закључке у томе правцу. У интересу одржања мира на Балкану, жељети би било, да у томе погледу нестане свих несугласица између Отоманске Империје и Црне Горе“.

Прослава у Подгорици. Стогодишњица Доситија Обрадовића у подгоричкој гимназији прослављена је прошле суботе 26. ов. скромно али достојанствено. Тога су дана разредне старјешине у свима разредима у кратко проговорили ђацима о животу и раду просвјетнога великана, завршујући са клицањем ђака: Слава му! Иза тога су цијели тај дан била предавања обустављена.

Општински парк. Вријеме би било, да се једном приступи темељитом уређењу и улепшању нашега општинскога парка. Како је још поп. Божо Новаковић засадио тамо разна дрвета, од тада ни једно више није приновљено. На против, и тај стари број дрвета бива мањи, јер младице сијеку неки, који немају свијести о реду и лепоти. Нека прођу надлежни за ту циљ по свијема путањама парка, па ће видјети, шта је од извесних борова и младих стабала учинила нечија распуштеност. То је права срамота, и тај, који то чини, заслужио би казну у тољагама по староме начину. Али нијесу такви много криви. Више су криви они, који тај парк остављају без надзора. Кад би се једном ухватио на циљу такви кривци и примјерно казнио, одиста се више никоме не би милило да у сјечењу и оштећивању младих дрвета за улепшање налази некакво дивље задовољство. Осим тога требало би тај општински парк очистити, поравнати и путању попутнијеском и што је главно забранити колски саобраћај по њему. Ко је то и где видио у свијету, да се по уским путањама једнога парка смије вршити саобраћај колима! Па не би било рђаво да се још које дрво засади. Створило би се више зеленила и хладовине, које су Цетињу лети и сувише потребне. На пошлетку и тај је парк пред странцима, који нас лети све више посјећују, образ наше управе. Вјешти погледи и из њега ће умјети стварати слику, која је потребна. Летагија и инертност ни појединце не воде бољем животу.

Духовни концерт. Прво црквено пјевачко друштво „Његош“ приређује у недељу, на Цвијети, по подне у Зетском Дому духовни концерт, који ће бити са одабраним програмом. За овај концерт учињене су све претходне припреме како би испао што боље и грађанство би га требало у што већем броју да посјети. Како посебних позивница неће бити, то ће на овај концерт моћи свако да дође. На њему ће се пјевати ове пјесме: Кољ Славен, Воскликните Господеви од Синика, Сијат и Јако да царја од Станковића и Достојно и Осана од Смоленског.

Зима у прољеће. Право велики народ: ако зима не уједе зубима, ошинуће репом. Оно, ове је године добро уједала и зубима, јер је почела рано владати, још у октобру. У невријеме започела, у невријеме завршава. Ова два три дана имали смо зиму као у лецем-

бру и јануару. Иза студене кише окренуо је падати снијег, који је покрио сва оближња брда. На Цетињу се није могао дуже задржати. По томе је дошао ледени сјеверозападни вјетар са суснијежњом. Студена влага пробијала је и кости. Од јуче се извело. Небо је као кристал, али зима је ноћу велика, а и дању је доста хладно, ма да је сунце сијало све до подне, да би се данас послје подне опет наоблачило, те има изгледа на кишу или снијег. И из свију крајева наше отаџбине стижу вјести о великој зими, која се изненадно повратила у јек прољећа. Добро је, што се због дуготрајне зиме није расцвјетале воћке и покренуо се сав биљни свијет, јер би у противном било много штете. На Приморју је од јуче сјевер, којег су тамо ове зиме пресити. — Данас је било ведро и сунце лијепо гријало. Изгледи су да лијепо вријеме неће скоро бити.

Изненадна зима појавила се овдје дана и у цијелој Средњој Европи. Са свију страна новине јављају о великој студени. У Немачкој, Аустрији, Угарској, Швајцарској и Русији било је снијегних мећава као о Божићу. У Галицији је на неким мјестима због сметова био прекину железнички саобраћај. Из Женеве и Цириха у Швајцарској због снијега и студени побјегли су у Италију сви странци путници, који су тамо дошли за ускршње празнике. По цијелој Енглеској бјеснио је студени вјетар са кишом и снијежом. У Лондону је ономад био нахладнији дан ове зиме!

Нешто је и природа постала неприродна!

Биљежник

— На данашњи дан 1594. г. спалио је Синан паша мошти Св. Саве на Врачару у Београду.

— На јучерашњи дан 1867. г. уступно је турски султан својим ферманом све градове у Србији књазу Михаилу.

НА ЗНАЊЕ

О ускршњим празницима не могу ове године примати посјете због слабости у кући.

1—2

Лудвик Маглић.

ОГЛАС

Ко жели купити сјемена од дјетелине, нека се обрати Захарији Гвозденовићу у Подгорици и Спасу Гвозденовићу у Данилову Граду.

1—2

Објава

Молим све моје дужнике који ми давно дугују, а и поред мојих опомена неће да ми плате, да у најкраћем року подмире своје рачуне. У противном случају бићу принуђен тражити јавним путем.

Цетиње.

5—6

Васиљак Теодоридес.

27—50

НАЈВЕЋА ТВОРИЦА И ТРГОВИНА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ НИКОЛЕ ИВКОВИЋА у НОВОМ САДУ

у својој кући, дунавска улица бр. 10

Позната је да нема конкуренције, у јефтним ценама, а још мање усавршено доброј изради црквених утвари, а све ово још надмашује моје огромно

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Одежда, литија, неба, барјака, крстова, кандила, полијелеја (ћока), плаштаница, кивота, свећњака, путира, пјетохлебница и икона у свима могућим врстама за цркве, домове и т. д. све што у ову струку спада. Иконостасе израђујем тачно по плану на потпуно задовољство мојих цељених муштерија. У плановима имам велики избор.

Свештеничке хаљине израђујем сасвим тачно и добро, то јамчи моја дугогодишња пракса. Шешира, камилавки и појасева имам увек највећи избор.

НАРУЧБИНЕ ВРШИМ ТАЧНО И ОДМАХ

Адреса за писма и наручбе:

Nikola Ivkovič, Dvjeđek (Novi Sad) Ugarska

2 30

ЗАКУПНИЦИМА ОПШТИНСКИХ БАРАКА

НА ЗНАЊЕ

Јефтиније и тачније него код трговаца у Трсту и Бечу.

Можете код мене добити све врсте фишека (патрона) за револвере и флорберте, капсула и др. ловачког прибора.

У МАЊИМ И ВИШИМ КОЛИЧИНАМА

На захтјев одмах извјештавам о цијенама и другим условима

5—5

ВИДО Н. МАТИНОВИЋ

— ЦЕТИЊЕ —